

Streszczenie pracy

W pracy dokonano analizy efektywności nakładów materiałowo-energetycznych podzielonych według kierunku produkcji i wielkości gospodarstw oraz wielkości ekonomicznej.

Gospodarstwa rolne prowadzą swoją działalność według określonych zasad. Zasady te silnie uzależnione są od tego jaki kierunek produkcji dane gospodarstwo wybrało. Wybór odpowiedniego kierunku produkcji wpływa na osiągnięcie odpowiedniej efektywności.

Efektywność jest jedną z podstawowych kategorii mających wpływ na opis stanu, funkcjonowania oraz perspektywę rozwoju różnego rodzaju działalności, a szczególnie gospodarstw rolnych. Głównym warunkiem rozwoju i poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych jest zintensyfikowanie ich efektywności.

W warunkach obecnych preferencji społecznych, podczas gdy oczekiwanym jest wdrożenie odpowiedniego kierunku produkcji, dobrania optymalnej powierzchni gospodarstw rodzinnych oraz osiągnięcia efektywności ekonomicznej postawiono pytania: czy kierunek produkcji wpływa na efektywność nakładów materiałowo-energetycznych, czy powierzchnia gospodarstw różnicuje efektywność nakładów materiałowo-energetycznych oraz jaki wpływ na efektywność nakładów materiałowo-energetycznych ma wielkość ekonomiczna. Biorąc pod uwagę coraz częściej rozpatrywany aspekt wpływu kierunku produkcji, powierzchni UR i wielkości ekonomicznej na efektywność nakładów materiałowo-energetycznych, w pracy przyjęto trzy hipotezy:

1. Kierunek produkcji determinuje efektywność nakładów materiałowo-energetycznych w gospodarstwach rodzinnych.
2. Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rodzinnych różnicuje efektywność nakładów materiałowo-energetycznych.
3. Gospodarstwa większe ekonomicznie efektywniej gospodarują nakładami materiałowo-energetycznymi.

Praca obejmuje analizę 679 gospodarstw rodzinnych, które podzielono na trzy grupy: kierunek produkcji, powierzchnię UR oraz wielkość ekonomiczną.

Kierunek produkcji został określona na podstawie standardowej produkcji (SO), dzieląc gospodarstwa wg typów ogólnych TF8 (8 typów gospodarstw). Powierzchnię UR podzielono wg klasy obszarowej UAA6 wyodrębniając 6 podstawowych grup. Podziału wg wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych wyznaczono na podstawie sum Standardowych Produkcji

(SO) uzyskanych ze wszystkich działalności rolniczych jakie występują w danym gospodarstwie rolnym.

Postawione w pracy hipotezy zweryfikowano i stwierdzono, iż prowadzenie gospodarstwa rodzinnego wg określonego kierunku produkcji, wpływa na efektywność nakładów materiałowo-energetycznych. Stwierdzono, że najefektywniej zasobami materiałowymi zarządzają gospodarstwa małe obszarowo i ukierunkowane na uprawy ogrodnicze. Stwierdzono iż nakłady energetyczne najefektywniej wykorzystują gospodarstwa ukierunkowane na uprawy polowe lub uprawy trwałe lub krowy mleczne lub zwierzęta trawożerne lub produkcję mieszaną i posiadające przynajmniej 10 ha UR. Stwierdzono, że najefektywniej nakłady materiałowo-energetyczne wykorzystują gospodarstwa o powierzchni przynajmniej 5 ha użytków rolnych i ukierunkowane na uprawy trwałe lub uprawy polowe lub krowy mleczne lub produkcję mieszaną.

Słowa kluczowe: efektywność nakładów materiałowo-energetycznych, kierunek produkcji, gospodarstwa rodzinne, wielkość ekonomiczna.

Summary

Effectiveness of material and energy inputs and the direction of production and size of family farms

The paper presents analysis the effectiveness of material and energy inputs relative to the production direction and size of family farms.

Farms conduct their business according to certain rules. These rules are strongly dependent on which production direction the farm chose. Choosing the right direction of production affects the achievement of adequate efficiency.

Efficiency is one of the basic categories affecting the description of the condition, functioning and prospects for the development of various types of activities, especially of family farms. The main condition for the development and improvement of the competitiveness of farms is the intensification of their effectiveness.

Under the conditions of current social preferences, while the desired direction of production is to be implemented, selection of the optimal area of family farms and achievement of economic efficiency, the following questions have been raised: whether the direction of production influences the efficiency of material and energy inputs, does the area of farms diversify the efficiency of material and energy inputs and what impact the economic size has on the efficiency of material and energy inputs. Considering the more and more often considered aspect of the impact of the production direction, the area of agricultural facilities and the economic size on the efficiency of material and energy inputs, at work adopted three hypotheses:

1. Production direction determines the efficiency of material and energy inputs in family farms.
2. The area of agricultural land on family farms differentiates the efficiency of material and energy inputs.
3. Higher economic farms manage material and energy expenditure more efficiently.

The work includes an analysis of 679 family farms, which were divided into three groups: production direction, UAA area and economic size.

The production direction was determined on the basis of standard production (SO), dividing farms by general types (8 types of farms). The area of arable land was divided according to the UAA6 area class by distinguishing 6 basic groups. The division according to the

economic size of farms was determined on the basis of the sums of Standard Production (SO) obtained from all agricultural activities that occur in a given farm.

Posed in the working hypotheses were verified and found, that running a family farm according to a specific production direction, affects the efficiency of material and energy inputs. It was found that small-area farms and horticultural farms most effectively manage material resources. It was found that energy expenditure most effectively uses farms oriented towards field crops or permanent crops or dairy cows or herbivores animals or mixed production and having at least 10 hectares of arable land. It was found that they make the most efficient use of material and energy inputs farms with an area of at least 5 ha of arable land and targeted at permanent crops or field crops or dairy cows or mixed production.

Keywords: effectiveness of material and energy inputs, the direction of production, family farms, economic size.